

Мали Зборник Закона

за правно подручје БББ.

у преводу Дра Николе Игњатовића, касационог судије у Н. Саду.

- Св. 1. Закон о преносу трговачке радње (LVII : 1908) и односна судска пракса Дин. 5.—
- Св. 2. Закон о формалним захтевима тестамената, уговора о наслеђивању и даровања за случај смрти (XVI:1876) и односна судска пракса Дин. 10.—
- Св. 3. Закон о вероисповести деце (XXXII: 1894.) Дин. 6.—
- Св. 4. Закон о измени и допуни неких одредаба у зак. чл. XX:1877 о уређењу туторских и стратељских ствари (VI:1885.) и односна судска пракса Дин. 6.—
- Св. 5. Закон о заштити части (XLI:1914.) Дин. 6.—
- Св. 6. Закон о одговорности жељезница за проузроковану смрт или телесну повреду (XVIII : 1874.) и односна судска пракса Дин. 6.—
- Св. 7. Закон о послу зајма на ручну залогу (XIV:1881.) Дин. 6.—
- Св. 8. Закон о државним матицама (XXXIII: 1894.) Дин. 10.—
- Св. 9. Закон о измени у зак. чл. XXXIII: 1894. о државним матицама (XXXVI: 1904.) и Закон о утврђењу ступања на снагу зак. чл. I:1911. о грађ. парничком поступку (XXXIV:1914.) Дин. 6.—

Уведено у нови инвентар бр. 3444/1
1. јануара 1942 год.
Београд.

МАЛИ ЗБОРНИК ЗАКОНА ЗА ПРАВНО ПОДРУЧЈЕ БББ. СВЕСКА 22.

ЗАКОН О ПОЉОПРИВРЕДИ И ПОЉСКОМ РЕДАРСТВУ (XII:1894.)



ПРЕВЕО И СРЕДИО:

Др. НИКОЛА ИГЊАТОВИЋ
касациони судија.

ШТАМПАРИЈА „ДАНИЧИЋ“ Д. Д. НОВИ САД 25278

ЗАКОНСКИ ЧЛАНАК XII: 1894.
О ПОЉОПРИВРЕДИ И ПОЉСКОМ
РЕДАРСТВУ.

§. 1. Привредно, сваки може слободно уживати своје пољско добро, у границама закона.¹⁾
У погледу шума важе одредбе зак. чл. XXXI; 1879.²⁾

§. 2. Где постоји наизменично газдовање и у време ступања на снагу овог закона, већина од две трећине поседника, по сразмеру поседа, може уз одобрење муниципије и у будуће задржати наизменично газдовање, обвезно за заинтересоване поседнике, ако се пољско добро

- 1.) у некомасираном хатару или у некомасираном деловима хатара налази;
- 2.) у комасираном хатару налази, али је издељено у више поља;
- 3.) код ливада, из тако малих парцела састоји, да би ове појединце једва биле погодне за пашу.

Код оваких поседа, скупштина земљопо-

¹⁾ Види: §§-е 2. 13. 14. 26. 32. 50-52. 57. 62 и 64.

²⁾ В. још и зак. чл. XIX: 1898. о шумамама.



7576

седника одлучује којим ће се редом усеви се јати, као и то, како ће се ливаде уживати, и како ће се дозволити, да марва пасе по стрњи-кама, угари и ливадама.

Види: §. 3-5 и 8.

§. 3. Не могу се приморати, да приме систем наизменичног газдовања: власници самосталних пустара и самосталних комада у комасираним хатарима, надаље власници ограђених и виновом лозом засађених земаља.

Други простор само се у том случају може изузети из наизменичног газдовања, ако се тиме не отештава наизменично газдовање на осталим деловима.

Онај, на чији се простор не протеже наизменично газдовање, не може уживати ни користи, које од туда потичу.

§. 4. Где се задржало наизменично газдовање, па прође шест година од ступања на снагу овог закона, десетина поседника, заинтересованих по простору, може молити да се укине систем тог газдовања.

Ако молба одговара захтевима, првостепена власт, на начин уобичајен у општини, позива заинтересоване у скупштину — која се има одржати у месту — и о томе посебно обавештава и одсутне поседнике.

За одржање скупштине истакнути рок не може бити краћи од тридесет дана, рачунајући од времена објављења.

В. §. 8.

§. 5. На скупштини председава главни средски начелник или градски начелник, односно њихов заменик, и упозорава заинтересоване о привредној важности одлуке, која се има донети, а затим у записник даје увести разлоге наведене за предлог и против предлога, као и одлуку, која се донесе.

Правомоћна одлука, ако она изриче слободно газдовање, не може се у опште променити, а ако већина од две трећине по имању искаже наизменично газдовање, ова се одлука не може преиначити за даљих шест година.

Види: §. 9.

§. Код пашњака, који сачињавају неподељену заједничку својину, скупштина интересованих поседника установљава правилник за попашу, даље начин како и када да се тера марва на пашу, како да се гаји марва, и како да се држе животиње за приплод.

Ако је право на попашу спорно између појединих власника, који имају удела у заједници, а сразмер овлашћености односно употребе судски није уређен ни привремено ни коначно: до судског уређења, управна власт се стара о привременом уређењу права на попашу.

Види: §. 8. 20-22.

§. 7. У погледу заједничког пашњака, скупштина заинтересованих поседника установљава:

а.) колико и каква грла је овлашћен пу-

штати на пашу, сваки поједини поседник или општински становник;

б.) каква обвеза терети оног, који не пушта своја живинчад на заједнички пашњак, него вршење свог права пропушта другом.

В. § 8. 9. и 11.

§. 8. У стварима набројанима у §-има 2. 3. 4. 5. 6. и 7., решава посесоратска скупштина заинтересованих поседника.

Чланови су ове скупштине сви они, који учествују у заједничком газдовању. Ови врше своје право гласа лично или преко својих доказаних опуномоћника, у сразмеру дотичног њиховог поседа.

Председник скупштине по правилу је општински кнез (градски начелник), али главни срески начелник или његов заменик кад год нађе за потребно може председавати, а у случају §-а 5., и мора председавати.

Скупштина се сазива, кадгод за потребно нађе председник или општинско поглаварство (односно газдински савет, споменут у §-у 11.), или кадгод то захтева $\frac{1}{10}$ чланова рачунајући по сразмеру поседа.

Рок скупштине има се бар 15. дана унапред, уз назначење дневног реда, путем огласа и путем писменог обавештаја одсутних поседника, објавити, и среском начелнику пријавити.

§. 9. Против такве одлуке земљопоседничке скупштине, која прелази делокруг ове, или

која се коси са законом, или вређа права појединаца, има места призиву.³⁾

Ове призиве решава у првом степену управни одбор, у другом и последњем степену министар пољопривреде.

§. 10 Одлуке поседничке скупштине извршује општинско поглаварство; оно обавља послове око наизменичног газдинства, заједничке попаше и око држања стоке за приплод. Надаље одређује време попаше на угари, стрњици, риту и ливадама; стара се о издржавању марве за приплод.

Трошкови око ових послова имају се утврдити заједно са општинским прорачуном, али одвојено од овог, а носе их они, који учествују у заједничком газдовању и у одрањавању стоке.

Општинско поглаварство има права, да за покриће трошкова око сточарства, установи извесне таксе за стоку на приплод. Али приход од ових има се употребити искључиво на сврхе сточарства.

Општинско поглаварство и у овом кругу ствари води надзор над поглаварством, а против штетних расположења овог има места призиву на првостепену власт.

У случају даљег призива коначно решава другостепена власт.

§. 11. Скупштина поседника има права, да

³⁾ В. §. 117.

својим органима повери послове, споменуте у §-у 10., и да у сврху тога изабере посебни савет и извршне органе.

Али ово се може учинити само на основу правилника о организацији, одобреног од муниципије.

У овом случају сва права и дужности општинског поглаварства и представништва, описана у §-10. прелазе на овај савет и на извршне органе, против чијих расположења има места призиву у смислу §-а 10.⁴⁾

§. 12. Неподељени јавни пашњаци, који сачињавају заједничку својину, само се онда могу поделити, ако то дозволи министар пољопривреде.

Код заједничких планинских пашњака има се доказати, да у случају примене других начина обрађивања, у својој суштини нису доведени у опасност нити сам пашњак, који се има поделити, нити земље које леже ниже пашњака, стварањем вододерина или друкчијим нестајањем хумуса.⁵⁾

§. 13. На просторима, које вода пере или који су изложени тој опасности, попаша се може забранити сасвим или делимице.

Ако вододерина, која већ постоји или која се тек ствара, штети посед и других или бар

⁴⁾ Види §. 21.

⁵⁾ Види §. 8. зак. чл. VII:1908., §. 1. и 2. зак. чл. XXXIX:1908.

прети штетом, власт може одредити⁶⁾ потребне предохране односно може одредити, да се ови простори у строгом року засаде дрвима, а ако у погледу трошкова не би дошло до споразума, одлучује у сразмеру заинтересованости.

Ако заинтересовани у одређеном року без оправданог разлога не удовоље наређењима власти, ова ће их на вршење својих дужности нагонити глобом до 200 круна и то толико пута, колико је то потребно.

§. 14. Голетни простори на поседима ограниченог промета, који су погодни, да се дрвећем засаде, а не могу се корисније употребити на други начин, имају се у строгом року засадити дрвећем.

Који простори и до ког рока да се засаде дрвећем, по саслушању заинтересованих поседника, одређује муниципија.

Ако дотични поседник у одређеном року, без оправданог разлога не удовољи издатим наређењима власти, ово ће га на вршење својих обвеза приморати глобом до 200 круна онолико пута, колико је то потребно.

§. 15. Пољска имања, која сачињавају власништво градова, надаље малих и великих општина, као и правних лица, и у погледу целисходније привредне употребе и рентабилности, стоје под надзором власти.

У малим и великим општинама, главни

⁶⁾ Види §. 47. и 102.

срески начелник или његов заменик дужан је приликом бављења на лицу места стећи лично уверење и о начину руковања општинским иметком, и поднети извештај о нађеним недостатцима; односно у колико спада у његов делокруг, учинити расположење, да се ови одклоне.

§. 16. Код поседа датог у закуп, уговор о закупу одређује, у каквој мери је поседник пренео на закупника своја права и дужности, засноване на овом закону.

Ако уговор у овом погледу нема одредаба, или има одредаба, али уговор није пријављен општинском поглаварству: сва права и дужности, засноване на овом закону сматрају се пренесенима на закупника. Али на расправу, која се тиче суштине поседа, увек се мора позвати поседник.

§. 17. Топити кудељу и лан дозвољено је само на местима, које власт одреди на ту врху и по установљеном начину.

II. Г л а в а.

О ПОПАШИ.

§. 18. Стока се може пуштати на пашу само уз потребан надзор. У ограђеним местима, стока може пасти и без чувара.

С гледишта јавне сигурности, у колико треба јаче пазити на марву, која пасе уз

жељезничке насипе, то одређује жељезнички правилник и постојеће посебне одредбе.

У погледу пасења марве по јавним путевима, важе одредбе §-а 137. зак. чл. 1: 1890.

§. 19. Муниципија путем статута одређује начин: како да се води надзор над пастирима и над марвом на паши.

§. 20. На пашњацима, који су заједничка или општинска својина, и у оним хатаревима или деловима хатара, где је прихваћено наизменично газдовање; коњи, говеда и свињи обично се могу пуштати на пашу само у заједничке чорде, стада, гомиле, чопоре и ергеле.⁷⁾

§. 21. Код земаља, употребљених на заједнички пашњак, општинско поглаварство односно посебни савет поседништва (§. 11.) установљава:

- a.) колико се стоке сме пуштати на пашу;
- b.) који се делови простора, каде и у каквом реду наизменце могу употреби за пашу;
- c.) на ком делу пашњака и у ком реду ће пасти она врста стоке, која једна другу спречава у пасењу;
- d.) где се не сме пуштати на пашу из здравствених или других узрока;
- e.) где да буду бунари, појишта и пландишта, и где да се праве склоништа и т. д.;
- f.) колика свота да се плаћа од комада стоке на име трошкова паше (чуварина, попаша итд.);

⁷⁾ В. §. 21 и тач. с.) §. 95.

g.) у којим случајевима се може дозволити, да одступањем од начина паше, одређеног у §-у 20., и појединци могу посебно пуштати на пашу своју марву.

§. 22. Мушка ждребад, старија од године дана, и бичићи, старији од пола године, на заједничкој паши могу пасти само на одељеним местима.⁸⁾

§. 23. У свакој општини мора се сваке године тачно пописати број свију корисних животиња, одвојено по врсти и добу, и то онда, када се збраја и здравствено прегледа стока, која се има истерати на заједничку пашу сходно §-у 17. зак. чл. VII:1888., а један примерак тог пописа мора се поднети главном среском начелнику, до краја месеца марта.

У таком случају, када овлашћени на пашњак касније жели да пусти стоку на пашу, дужан је то пријавити општинском поглаварству, и ту стоку, 48. сати рачунајући од пријаве, држати на свом посебном простору, за које време, онде, где у општини има ветеринар, овај, а у недостатку овог, један члан представништва, увериће се о здравственом стању стоке, и ова ће се само онда моћи пустити на пашу, ако се нађе, да је здрава.

Где нема заједничког пашњака, попис се има обавити најдаље у месецу марту.⁹⁾

⁸⁾ В. §. 94

⁹⁾ тач. с.) §-а 154. зак. чл. VII:1888. и тач. ј.) §-а 10. зак. чл. XVII:1900.

III. Г л а в а. О СТОЧАРСТВУ.

§. 24. У погледу рогате марве, овај закон оставља недирнуте: сточарске округе, установљене по министру пољопривреде, т. ј. одрањивање какве врсте рогате марве да власт потпомаже у ком делу државе.

Постојеће сточарске округе, према промењеним приликама, муниципија може мењати путем статута.

Овакав статут може ступити на снагу тек по одобрењу министра пољопривреде.

У погледу коња, сточарске округе установљава министар пољопривреде по саслушању муниципије.

§. 25. Код појединих врста животиња (коњ, рогата марва, овца и свиња) у разним пределима на колико се женске стоке има набавити по једно мушко живинче за приплод, одређује муниципија за своје подручје.

Општина односно поседнички савет дужан је бринути се о набављању, смештавању и држању мушке стоке за приплод, која служи на заједничку употребу. Исто тако општина се стара и о томе, да се у року, одређеном у §-у 26. набави довољан број мушке стоке за приплод.

Ако општина не удовољи овој својој дужности: о набављању мушке стоке у потребном

броју, стара се власт помоћу пољопривредног одбора, на трошак општине (§. 10.).

§. 26. За набавку мушке стоке за приплод установљавају се ови рокови, рачунајући од дана ступања на снагу овог закона:

за коње, у колико не би било довољно државних ждребаца	10 год.
за рогату марву	4 „
за овце и свиње	2 „

У овим роковима, по саслушању интересованих општина, с обзиром на развитак сточарства и имовно стање општине, муниципија одређује: која општина и које године мора постепено набавити потребан број мушке стоке за приплод.

У колико може која општина ослобођена бити ове дужности, то установљава министар пољопривреде од случаја до случаја на образложен предлог власти.

Види: §. 11. и 20.

§. 27. У појединим општинама, у којима нема толико женске стоке за оплођивање, да би оправдано било, да се набави и држи једно мушко живинче за приплод, или где су иначе особите прилике, па би набављање и издржавање самосталне мушке стоке скопчано било нарочитим тешкоћама: власт може дозволити, да се општина ради набављања и издржавања ове, удружи са другим општинама.

§. 26. У сваком управном срезу има се

образовати срески пољопривредни одбор ради прегледа мушке стоке за приплод.

Министар пољопривреде путем наредбе установљава: како да се организује срески пољопривредни одбори и шта да буде круг њихова рада.

§. 29. Мушка стока, намењена за заједничку употребу, само се онда може употребити на приплод, ако ју је срески пољопривредни одбор прегледао и способном нашао за дотичну сезону, — код коња и рогате марве још и с обзиром на потребе сточарског округа — и ако је о томе издао уверење о способности за расплод. Ако мушка стока није нађена способном за расплод, може се одредити, да се та стока од расплода искључи привремено или коначно, и да се даде уштројити.

Против одлуке среског пољопривредног одбора има места призиву на дугостепену власт, која коначно решава.

Делокруг одбора не простире се на мушку стоку при државним станицама за оплођивање стоке.¹⁰⁾

§. 30. Ако је број мушке стоке, која се употребљава на заједнички расплод, мањи, него што је прописала муниципија (§. 25.) или ако због искључења не достиже прописани број: општина је дужна пре почетка сезоне за

¹⁰⁾ В. §. 30.

расплођавање, постарати се, да се попуни број мушке стоке за расплод.

§. 31. Сваки може за стоку својих намештеника ма какво мушко марвинче употребити за приплод, без обзира на захтеве сточарског округа, али ако хоће своју мушку стоку да уступи другима ради парења, то може чинити само на основу уверења, истављеног од стране среског пољопривредног одбора.

IV. Г л а в а.

О ОБЕЛЕЖАВАЊУ ГРАНИЦА ПОЉСКИХ ПОСЕДА.

§. 32. Сваки поседник дужан је, да на видљив начин обележи границе свог земљопоседа.

Где границу земљопоседа сачињавају реке, канали, потоци, поточићи са сталном водом или непомични знаци, ту није потребно да се друкчије обележи граница.¹⁾

§. 33. У предмету обележавања граница земљопоседа, дужне су муниципије сачинити правилник у року од године дана; рачунајући од ступања на снагу овог закона.

§. 34. Решавање спорних питања око постављања, поправљања и обнављања граничних обележја, треба тражити код општинског поглаварства.

Општинско поглаварство (градски савет, у

¹⁾ В) §. 16. тач. г.) §-а 94. и зак. чл. XLI: 1891.



Будимпешти окружно поглаварство) покушаће решење спорних питања путем нагоде, а ако ова не пође за руком, у Будимпешти, као првостепена власт решава окружно поглаварство, а у другим местима општинско поглаварство упутиће странке првостепеној управној власти.

Првостепена управна власт у погледу спорних питања после саслушања интересованих, као и лица, која су позната са месним приликама, евентуално стручњака, а ако је потребно после одржања смотре на лицу места, решава уз одржање у крепости једногодишњи миран и несметани посед.

Ако је граница спорна, у том случају против одлуке, управним путем нема места призиву; али странка, незадовољна са одлуком, упутиће се на судски пут уз одређење строгог рока од 30 дана.

Ако се за ово време не поведе тужба, тада се гранична обележја имају одма поставити у смислу одлуке.

Против оне одлуке, која се односи на начин, како да се обележе границе или код заједничких граничних обележја, на сношење трошкова, управним путем има места призиву, у ком случају другостепена власт решава коначно.

§. 35. Општинско поглаварство (градски савет, у Будимпешти окр. поглаварство) надзирава, да се погранична обележја земљопоседа, у смислу статута подигну и одрже, а на

трошак дотичних власника подиже у одређеном року не подигнута, оштећена или уништена погранична обележја, ако их ови без оправданог разлога не подигну после опомене за 15 дана.

V. Г л а в а.

О ПОЉСКИМ ЗАЈЕДНИЧКИМ ПУТЕВИМА.

§. 36. Определење пољских путева¹⁾ је то, да се у хатару једне општине, у недостатку других путева, може доспети до појединих поседа.

У колико путеви, набројани у §-у 1. зак. чл. I: 1890. не би одговарали том захтеву, тада се приликом комасације ваља постарати, да се прорежу такови путеви.

Где је већ спроведена комасација, а увратине нису тако смештене, да би сваки могао доспети до свог поседа, тада је општина на молбу интересованих власника дужна, да начини потребне путеве.

§. 37. Општинско поглаварство се стара о томе, да се начине заједнички пољски путеви и да се они и њихови припадци одрже у добром стању.

Трошкове око отварања и одржања пољских путева у добром стању — ако нема другог споразума — у сразмери користи носе они у

¹⁾ Увратина.

чијем интересу је пут отворен или у чијем интересу се одржава.

Ако општинско поглаварство у погледу сразмере доприноса не може да постигне поравнање, о сразмери доприноса одлучује власт.

§. 38. Пошта се ма када може возити и по пољским путевима, а држава за то није дужна плаћати на име трошкова око оправљања и одржавања у добром стању тих путева. Дуж њих могу се поставити стубови, којима се воде инсталације²⁾ за јавну употребу, о којима расправља зак. чл. XXXI: 1888.

§. 39. Простори, који су потребни на то, да општина у јавном интересу отвори нове пољске путеве или да прошири постојеће путеве, могу се узети путем извлаштења, ако не би дошло до поравнања са интересованим власницима.

На поступак ради извлаштења примениће се одредбе зак. чл. XLI: 1881³⁾ с том изменом да право извлаштења даје министар пољопривреде.

§. 40. При отварању нових заједничких увратина или при проширењу или премештању постојећих путева, у погледу решавања о накнади надлежан је реални суд, уз сходну примену у зак. чл. XLI: 1881.³⁾ установљеног поступка ради накнаде.

³⁾ Телеграф, телефон и електричне инсталације.

²⁾ Мали Зборник Закона св. 21.

§. 41. У свакој општини имају се одредити они путеви (утрине), по којима је дозвољено терати рогату марву, коње, овце, свиње и т. д.

§. 42. Забрану путева пољских, као и путева за кола и пешаке, начињених без дозволе поседника, првостепена власт дужна је по молби дотичног поседника објавити како на подручју општине, тако и у суседној општини.

VI. Г л а в а.

О РАСАДИШТИМА И О САЂЕЊУ ДРВА.

§. 43. Општине су дужне држати барем четвртину катастралног јутра велико, добро уређено расадиште, одмерено према величини хатара, као и према друмовима и просторима, које ваља засадити дрвећем.

У колико у општини још нема расадиште, општина је дужна за годину дана од ступања на снагу овог закона, на згодном месту одредити расадиште, и снабдети га свим, што је потребно.

У колико се могу поједине општине решити те дужности, да одреде простор за расадиште и да уреде расадиште, или у ком се случајевима могу удружити више суседних општина у цели да подигну или издржавају једно расадиште, одлучиће муниципија.

§. 44. Општинско поглаварство брине се о подизању и руковању општинских расадишта,

исто тако брине се и о дрвећу, посађеном по путевима и јавним местима.

Руковање расадиштом може се уз правичну награду поверити народном учитељу, ако за то нема посебног стручног органа.

Где има више народних учитеља, руковање ће се поверити ономе, кога изабере општинско поглаварство.

§. 45. Руковатељ расадишта дужан је општинску школообвезну децу практично поучавати у гајењу дрвећа по упутству и наставном плану издатом по министру вера и министру правде споразумно са министром пољопривреде.

§. 46. Муниципија установљава посебним статутом која ће се врста дрвећа и воћа, која најбоље напредују у том пределу, неговати у општинском расадишту, а свугде, где је земља и поднебље згодно за гајење дудова (*Morus alba*); и где се гаји свиларство или има изгледа, да ће се оно одомаћити; наредиће, да се у интересу свиларства особита брига обрати на неговање дудова (*Morus alba*).

Где се плетење корпа може одомаћити, као домаћа индустрија, ваља се побринути за гајење врба за плетење корпа.

§. 47. Младице из расадишта имају се у првом реду употребити на засађивање земљишта, описаних у §-у 13. и 14., на заустављање живог песка, даље на осигурање и обрану

стрменитијих обала и сурдука, — затим пак на засађивање јавних путева, улица, тргова и других простора, неспособних за гајење биљака и за засађивање пашњака, који сачињавају општинско власништво.

Оне младице, које нису потребне општини, општинско поглаварство може по умереној цени продати општинским становницима, и то у првом реду онима, који ће их употребити за насађивање земаља, описаних у §-у 13. и 14., или за засађивање путева поред њихова имања, или за засађивање простора, где је живи песак или простора, неспособних за гајање биљака, надаље за насађивање стрменитијих обала и сурдука. По намирењу ових потреба преостале младице могу се продавати слободно.

Свота, добивена за продате младице, употребитиће се само на сврхе расадишта.

§. 48. Ако која општина за расадиште одређени простор сходно не уреди у року установљеном у §-у 43, расадиште ће уредити односно у ред довести власт на трошак немарног општинског поглаварства.

§. 49. Ван снаге се ставља она одредба §-а 134. зак. чл. I: 1890. по којој се дрва од спољашње стране путног јарка на пола метара даљине, а једно од другог у даљини од 15. центиметара имају засадити тако, да дрво с једне стране не буде прекопута од дрвета с

друге стране, него да падне на средину простора између два дрвета.

За које време и који путеви да се засаде дрвећем, надаље, да ли да се дрвеће код извесних путева на сâм пут засаде или изван пута и у ком размаку једно од другог, и каква врста дрвећа да се засади на све путеве, као и на државне друмове, одредиће муниципија.

VII. Г л а в а.

О ТАМАЊЕЊУ ШТЕТНИХ ЖИВОТИЊА И БИЉАКА И О ЗАШТИТИ КОРИСНИХ ЖИВОТИЊА.

§. 50. Пре него што крене дрвеће, а најкасније до краја месеца марта, дужан је сваки поседник своје дрвеће и жбунове по баштама, мајурима, виноградима, воћњацима и вртовима очистити од штетних гусеница, гусеничјих гнезда и од лептирских јаја, а сакупљене гусенице, гусеничја гнезда и јаја сагорети.¹⁾

Гусенице, које се појаве касније, као и кокице, кад се појаве у великом броју, имају се трепити сходним начином.²⁾

§. 51. Сваки поседник је дужан на целом простору свог имања сходним начином тамањити дикицу (*xanthium spinosum*) пре њезиног цветања, а вилину косицу одма чим се појави.

¹⁾ В. тач. К. §-а 94.

²⁾ В. §. 51. 52. и тач. К.) §-а 95.

Начин тамањења одредиће министар пољопривреде путем наредбе.³⁾

Семе од детелине и плаве детелине, ако има у њему и семена од вилине косице, забрањено је продавати за сејање.

§. 52. Дуж друмова, као и по самим друмовима дивљицу, даље други коров и травуљину дужан је искорењивати онај, у чију дужност спада одржавање пута, а воћке чистити од штетних гусеница дужан је поседник воћњака.

Ко у одређеном року (§. 50.) пропусти, да тамани штетне животиње и биљке, тамањење ће дати обавити у место њега општинско поглаварство о трошку онога, који је то пропустио.

§. 53. Приликом жетве и косидбе забрањено је остављати гомиле корова и травуљине.

После жетве и косидбе ваља скупити и сагорети коров, који је већ прешао у семе.

§. 54. Ако се шкодљиве животиње и биљке, у општинском хатару појаве у толикој мери, да њихово истребљење може успети само са јавном снагом муниципије или државном помоћу; у том случају први чиновник муниципије учиниће одма потребна расположења и уједно без одлагања поднеће извештај министру пољопривреде, који ће путем својих стручних органа дати извидети ствар, утврдити поступак

³⁾ Наредба бр. 6412. од 18. фебр. 1891. г.

стручног тамањења, а извршење контролисаће преко својих стручних органа.

У случају државне припомоћи, тамањењем руководе стручни органи.

Министар пољопривреде овлашћује се на даље, да установи и о државном трошку накнади оправдану штету, која је приликом тамањења, спроведених државном припомоћу и расположењем прочињена услед предохрана, које је одредио министарски стручни орган.

§. 55. Уз дозволу власти и уз предходни обавештај власника, власник шуме дужан је трпети, да власници суседних воћњака, о свом трошку истребе гусенице и у шуми на простору широком од тридесет метара.

§. 56. Ако би се пренашањем шкодљивих биљака и буба, доводила у опасност која грана гајења биљака; министар пољопривреде може забранити односно ограничити промет биљака, делова ових, даље неких воћа или семена.

О предохранама против ширења филоксере, располаже зак. чл. XV: 1882. и XVII: 1883.

§. 57. Забрањено је таманити корисне птице. Без дозволе власти забрањено је скидање њихових гњезда и јаја, као и продаја корисних птица и њихових јаја.

Ова забрана не односи се на птичија гњезда на кућама где се станује.⁴⁾

⁴⁾ В. тач. е.) §-а 95. као и §. 9—13. зак. чл. XX: 1883. о лову.

§. 58. Ако би осим животиња и биљака, споменutih у овом закону, у интересу пољопривреде потребно било, да се и друге шкодливе животиње и биљке тамане, или ако би потребно било, да се назначе оне корисне птице и животиње, које би требало штедити, овлашћује се министар пољопривреде, да то учини путем наредбе.

О заштити корисних биљака, које везују живи песак, министар пољопривреде такођер чини расположење путем наредбе.

§. 59. Власник свој излетели рој пчела, ако га одма тражи, може га тражити и ухватити и на туђем имању, у случају потребе и уз посредовање општинског поглаварства, али дужан је накнадити евентуално причињене штете.

Ако власник роја пчела за два дана не тражи свој рој и не ухвати га, онда рој постаје власништво онога, на чије је имање сео, или онога, ко га ухвати после два дана.

§. 60. Ако се у ком пчелињаку појави заразна трулеж, чим се опази та болест, одма ваља уништити заражене кошнице. Ако се то пропусти, општинско поглаварство дужно је учинити расположење у том правцу.⁵⁾

⁵⁾ В. тач. р.) §-а 95.

VIII. Глава.

О ВИНОГРАДСКИМ ОПШТИНАМА.¹⁾

§. 61. Виноградарске општине, устројене ради подизања интереса виноградарства, на самоуправном основу саме обављају све оне послове, који по одредбама овог закона спадају у њихов интересни круг.

§. 62. Виноградарске општине могу се основати под ниже усановљеним условима:

а.) на таквим просторима, који су засађени виновом лозом или који су до сада били употребљавани као виногради, али услед пустошења филоксере или с другог ког узрока леже у парлогу, или се у садашњости употребљавају на друго обрађивање;

б.) на таквим просторима, на којима до сада нису били виногради, али се сада подижу нови виногради.

Где се у хатару налази у једном комаду такав простор од сто катастралних јутара или и већи од тога, а број поседника овог простора није мањи од двадесет, тада једна трећина поседника у сразмеру поседа може изрећи, да се образује виноградска општина; и тада су дужни и остали поседници интересованог простора пристати, да се оснује виноградска општина.

¹⁾ В. §. 4. зак. чл. XIV: 1885.

Ако комад земље од сто катастралних јутара, на једном или више места пресецају омања парчад земље, која нису већа од четвртине целог простора, и која ни досада нису била употребљавана за виноградарство, нити су сада засађена виновом лозом; ипак се може образовати виноградска општина за цео тај комад, и у овом случају поседници овакових међупарчади, ако иначе имају све остале услове за оснивање виноградске општине, имају се увући у везу виноградске општине.

Поседници таковог комплекса земље, које је мање од сто катастралних јутара посебну виноградску општину могу образовати само уз пристанак власника целог простора, који би спадао вези виноградске општине.

Поседници мањих посве одвојених простора, по својој вољи имају се примити у везу виноградске општине у хатару, али они само у толико допринашају сношењу заједничких терета виноградске општине, у колико уживају оне предности, које им може пружати веза виноградске општине.²

§. 63. Ако у разним деловима хатара једне и исте општине има два или више потпуно самосталних винограда, који су сваки за себе већи од 50. јутара и код којих свака страна броји бар двадесет поседника, поседници ових, на основу релативне већине свију поседника

В. §: 65. и 71.

могу образовати посебну виноградску општину, или могу и без осталих делова хатара образовати заједничку виноградску општину.

И власници винограда, који леже у више општина исте муниципије могу образовати једну виноградску општину, ако ови виногради леже једно нуз друго.

Ако је подједнак број поседника, који су гласали за један или други начин образовања, тада одлучује власт у погледу образовања посебних или заједничких виноградских општина.

§. 64. Виноградске општине дужне су бринути се :

- 1.) о заједничком чувању и о организацији виноградског редарства;
- 2.) о занављању филоксером утамањених винограда, даље о унапређењу сађења нових винограда, надаље о потпомагању заједничке обране од плесни винове лозе (*peronospora viticola*).

Стара се надаље :

- 3.) о потпомагању заједничке обране против сваке друге болести на виновој лози;
- 4.) о организацији заједничког газдовања и руковања, потребног и жељеног у интересу рационалног виноградарства и брања грозђа, као и у интересу подизања прихода од винограда.

§. 65. Виноградске општине могу избацити

виноградски прирез ради покрића потребних трошкова око вршења својих задатака.

Трошкове око заједничког чувања и око виноградарског редарства у сразмеру поседа носе сви поседници, који спадају вези виноградске општине, без обоира на то, да ли се ови стварно баве виноградарством или не; али они поседници, који се придружили својевољно (задње зачеље §-а 62.), само онда, ако се чување њихових простора врши или може вршити у организацији виноградске општине,

Трошкове око занављања филоксером уништених или око сађења нових винограда, и трошкове око заједничке обране од болести винове лозе (тачка 2. и 3. §-а 64.), од поседника, који припадају вези виноградске општине само су они дужни сносити, који имају виновом лозом стварно засађену земљу, односно који занављају уништене винограде или подижу нове, или који иначе вуку користи из рада виноградске општине, који је већ извршен или се тек и будуће има извршити у интересу постизавања наведених циљева.

Виноградска општина не може чинити расположење на обавезан начин за све чланове, да се ови организују ради заједничког газдовања и манипулисања потребног и жељеног у интересу рационалног виноградарства и држања бербе, као и подизања рентабилности винограда.

§. 66. Они поседници, који после организације виноградске општине одлуче, да занове филоксером опустошене винограде, или да подигну нове винограде, као и они, који после оснивања виноградске општине буду примљени у њезину везу: дужни су у благајницу виноградске општине накнадно уплатити, према њиховом поседу на њих спадајући сразмерни део трошка већ остварених оних радова, од којих ће у будуће и они моћи имати користи.

Свота накнадне уплате, ако виноградска општина постоји мање од три године, не може бити већа, него она свота, која би пала на дотичног поседника, да је поменутом оствареном раду допринио од почетка оснивања виноградске општине; али ако виноградска општина постоји дуже од три године, виноградска општина ће одредити: у колико ће и под којим ће условима овакав члан виноградске општине имати удела у предностима, односно колико ће имати платити на име, у прошлости свршених таквих радова, од којих ће у будуће и овакав члан имати користи.

§ 67. У општинама где постоји општински прирез, виноградски се прирез разрезаје на начин јавних пореза заједно са општинским прирезом, и с овима се заједно побира односно утерује, али посебно се обрачунава и предаје поглаварству виноградске општине; али

виноградска општина има право тај прирез убирати путем свога поглаварства.

Где не постоји општински прирез, тамо се посебно разрезаје виноградски прирез, и убира га поглаварство виноградске општине.

§ 68. Ствари виноградске општине врши:

- 1.) скупштина виноградске општине;
- 2.) одбор виноградске општине;
- 3.) кнез виноградске општине.

§ 69. Члан скупштине је сваки поседник, који спада вези виноградске општине.

За ваљаност скупштинских одлука, потребна је апсолутна већина гласова. Поседник, који има осамстотина квадратних хвати или од овог мањи простор, броји један глас, а поседници са простором већим од тог, имају толико гласова, колико пута имају по осамстотина квадратних хвати.

Ни један поседник у своје име не може имати више од четвртине гласова свију поседника виноградске општине.

§ 70. Скупштина ствара уредбу виноградске општине, установљава план пословања у интересу потребних радова и расположења као и годишњи прорачун; прегледа годишњи рачун, и одлучује у свима стварима, које виноградска уредба упућује у њезин делокруг.

У уредби виноградске општине има се означити онај простор, на коме важи уредба, даље права и дужности чланова виноградске општине, дужност и делокруг одбора и поглаварства виноградске општине: пословник, услови и начин, како да се узимају у службу и намештавају пудари и чувари, каква упућства да им се дају, и у опште све оно, што је потребно у интересу организације и реда виноградског.

Ако виноградска општина узме у круг својих задаћа, да потпомаже занављање филоксером уништених и подизање нових винограда, као и заједничку обрану против болести на виновој лози (тач. 2. и 3. §. 64.) тада се у уредби виноградске општине има утврдити и то: како, по каквом плану, на какав начин и каквим средствима се има то остварити.

Манипулативне појединости и поступак, који се односи на извршење ове уредбе, као и то, шта би према развоју стања и положаја виноградске општине потребно било повремено радити односно према даним приликама мењати, од времена на време одређује виноградска општина.

Уредба се има саставити на пола године од конститујисања виноградске општине, и има се поднети власти ради одобрења.

§ 71. Поседник, чији посед лежи на градини комплекса виноградске општине, после

шест година, рачунајући од конститујисања виноградске општине може иступити из везе виноградске општине:

1.) ако својим иступањем не наноси штету виноградској општини;

2.) ако је удовољио својим доспелим обвезама према виноградској општини.

Они пак терети, који солидарно терете читаво земљиште виноградске општине, све догле терете поседника, који је иступио, док нису измирили коначно.

Али ако је члан, који жели иступити, своје земљиште обрађивао као виноград, из везе виноградске општине само онда може иступити, ако намерава прећи на другу грану обрађивања, и ако ту своју намеру и докаже тиме, што је искрчио виноград.

Ако је комплекс виноградске општине ограда или опшанчен, крајњи поседник који иступа, ако се није друкчије споразумео са виноградском општином, дужан је постојећу ограду или јарак преместити о свом трошку тамо, где ће услед његова иступања бити нова граница виноградске општине.

Поседник (зад. зач. §-а 62.), који је својеволно ступио у виноградску општину, у свако доба може иступити из везе виноградске општине, пошто претходно удовољи својим постојећим обвезама према виноградској општини.

Члан, који иступа, нема права тражити део од онога, што је остварено заједнички.

§ 72. Против скупштинских одлука виноградске општине има места призиву на првостепену управну власт.¹⁾

§ 73. Већ основане виноградске општине могу се раздружити тек после три године од осивања и то само онда:

а.) ако то у погледу комплекса од 100 јутара или још већег, на скупштини нарочито сазватој ради тога, жели, по поседу и броју, већина од преко три четвртине свију поседника, који припадају вези виноградске општине;

в.) ако у погледу виноградске општине, основане на комплексу мањем од сто јутара, по броју и поседу већина свију чланова, који спадају вези виноградске општине, закључи, да се разреши заједница.

Закључак о раздруживању ступа на снагу тек пошто га одобри власт.²⁾

IX. Г л а в а.

О ПОЉСКОМ РЕДАРСТВУ.

§ 74. Општине су дужне за чување хатара, према приликама потребан број пољских чувара, а свака виноградска општина одговара-

¹⁾ В. § 117.

²⁾ В. § 102.

уверење, у које се има увести име господарево и опис простора, који се има чувати. Ово уверење служи за легитимацију заклетог пољака.

Истом приликом предаје заклетом пољаку од министра пољопривреде наредбеним путем утврђен службени знак, који је на видљивом месту дужан носити пољак у служби.

Кад престане служба, пољак је дужан како уверење тако и знак предати општинском поглаварству, који исте у року од 15. дана враћа оној власти, која их је издала.

Општинско поглаварство и гл. срески начелник воде евиденцију о заклетим пољацима односно о послодавцу.

§. 79. Приликом ступања у службу пољски чувари полажу ову заклетву:

„Ја заклињем се свемогућим и свезнајућим Богом, да ћу верно пазити на хатар (поље, риболов, ловиште и т. д.), који ми је поверен ради чувања и на све оно што њему припада, и да ћу без одлагања пријавити оне, који учине или покушају чинити штету у хатару, који ми је поверен, ако је потребно, да ћу узети залогу или да ћу их ухватити, да ћу по могућству спречавати сваку штету, а учињену штету, да ћу проценити по свом најбољем знању и савести, да невиног нећу лажно окривити и сумњичити, да без знања и пристанка свога господара или без неопходне потребе нећу напустити чување, ни своју службу,

и да ћу свагда за све одговоран бити, што је поверено мојој бризи. Тако ми Бог помогао!“

§. 80. У стварима прекршаја против пољског редарства, исказ пољаков, учињен на темељу чулних опажања и позивом на положену заклетву његову, у колико га судица не нађе сумњивим, у недостатку противних доказа, има потпуну доказну снагу.⁴⁾

§. 81. Особље, које је заклето за службу пољског чувара, у вршењу своје дужности сматра се јавним чуваром, и ужива сва она права заснована на овом закону, која припадају органима јавне сигурности.

§. 82. Пољски чувар губи способност за доказивање одма чим наступи који разлог за искучење или који недостатак, наведен у §-у 77., осим телесне мане, запаћене у вршењу свог позива, — и у овом случају има се одма отпустити из службе.

§. 83. Сваки је дужан, да се покорава званичном позиву пољског чувара, кад то чини у свом делокругу; али с друге стране пољски чувар је дужан под теретом одговорности, уздржавати се од сваког незаконитог поступка.

§. 84. Пољак може узети залогу или у недостатку погодне залоге, као и у случају ако дотични не ће да да погодну залогу, може пред општинско поглаварство дотерати онога,

⁴⁾ §. 218. зак. чл. V: 1878.

кога на простору, повереном његовом чувању, ухвати у пољској крађи, или кога затече на делу, да штети ствари, поверене пољаку на чување, ако дотичног не познаје или ако овај нема стално боравиште.

Друго лице само онда може ухапсити, ако се оно успротиви позиву пољаковом, ако га погрђује речима или ако је починило знатну штету.⁵⁾

§. 85. Ако онај, кога пољски чувар има права ухапсити, хоће да побегне, пољски чувар га може гонити и ухапсити и ван хатара, који му је поверен ради чувања.

§. 86. Пољски чувар је дужан од оних, које затече на делу пољске крађе или на кварењу друге пољске имовине, запленили украдене ствари и справе, које су употребљене за извршење крађе или кварења; од оних лица, која стоје под основаном сумњом, да су починили потрицу, ако их нађе на туђем земљишту, властан је даље одузети справе, по правилу потребне за произвођење пољских производа, ако дотични не би могао доказати, зашто их је понео са собом.⁶⁾

§. 87. Општинско поглаварство је дужно допраћено лице без одлагања предати надлежној власти. Заплењене ствари, справе и залоге,

⁵⁾ В. §. 43. зак. чл. XL: 1879.

⁶⁾ В. §. 104.

пољски чувари (§. 75.) дужни су предати свом послодавцу, а општински пољаци, општинском поглаварству.

Пољак је дужан у потрици затечене животиње отерати у обор и исте предати и то приватни пољак свом послодавцу, а општински пољак општинском поглаварству.

§. 88. Пољски чувар дужан је, да сваку пољску штету или отуђење, за које дозна по могућству одма али најдуже за 24. сата, пријави општинском поглаварству или свом господару, чак и онда, ако му је учинилац дела непознат.

§. 89. Земљепоседници, закупници, даље чланови њихових породица, као и њихови намештеници, овлашћени су, да од лица, која затеку у пољској крађи или потрици, заплене украдене ствари и справе, којима се служили при крађи или при чињењу штете, или да отерају у одбор у потрици затечене животиње; али су дужни те ствари и животиње предати општинском поглаварству, ако их газда не искупи за три дана.⁷⁾

§. 90. У потрици затечена перната живина, ако би је тешко било утерати, може се убити. Скитнице псе и мачке сваки може убити на свом добру.

§. 91. У дужност пољског чувара спада, да

⁷⁾ В. §. 459. Аустр. Грађ. Законик.

процени штету, причињену путем пољског државствених прекршаја.

За три дана од пријаве штете, код општинског поглаварства може тражити нову процену како потричар, тако и оштећена странка, ако нису задовољни са проценом пољског чувара.

§ 92. Министар унутрашњих дела и министар пољопривреде путем наредбе учиниће расположења за пољске чуваре, пударе и шумаре у ствари дисциплине, ношења оружја и употребе оружја.

Х. Г л а в а.

ПРЕКРШАЈИ И КАЗНЕ.

§. 93. Прекршај чини и биће кажњен новчаном казном до двестотине круна онај:

а.) ко украде пољске производе из воћњака, винограда, расадишта или из поља, или ко бесправно обере, оцече или украде туђе плодове, који још нису одвојени од земље, у колико вредност ствари не прелази шесет круна. с тим изузетком, ако се крађа пољских производа изврши на овде набројаним местима тако, да крадљивац пређе у ограђено место, који случајеви сачињавају прекршај, ако вредност украђене ствари не прелази преко шездесет круна ;¹⁾

б.) ко приватне ознаке граница или забра-

¹⁾ В. §. 126. и 127. зак. чл. XL.: 1879.

не бесправно намерно уништи, однесе, премести на друго место, оштети или ископа ;²⁾

с.) ко пољске производе, дрва и младице или њихова воћа бесправно оштети, одсече, покрха, пољкреше или ископа, у колико по њему причињена штета није већа од шездесет круна ;¹⁾

У овим случајевима поступак се покреће само на предлог оштећене странке. У случају тачке с.) поступак се покреће по службеној дужности, ако је прекршај учињен на дрвећу и младикама на јавним трговима или јавним путевима.

§ 94. Прекршај чини и казниће се новчаном казном до двестотине круна онај:

а.) ко бесправно оштети, уништи, однесе или премести на друго место: за привредне сврхе потребне справе за опажање, званичне знакове или мерничка обележја, у колико по њему причињена штета не прелази шесет круна ;

б.) ко бесправно узима залогу;

с.) ко се труди да спречи оправдано узимање залоге, у колико његово дело у смислу §-а 165. и 378. кривичног законика не потпада под теже урачунавање ;

д.) ко заједничку увратину бесправно сузи, на други је правац скрене, одоре или поквари ;

²⁾ § 407. зак. чл. V. 1878. и XLI. 1891.

¹⁾ В. §. 126. и 127. зак. чл. XL.: 1879.

e.) ко коров, ђубре, стрњику, шевар, рит, тресет све и ако је његова својина. у пољу на таквом месту запали, да тиме може проузроковати штету другоме. па то остави без надзора, или ко из непажње запали туђе сличне ствари ;³⁾

f.) ко по туђем земљишту бесправно пусти марву на пашу ;

g.) ко мушку стоку уступи другоме ради спаривања, а није набавио за то уверење за за приплод, или ко оваку стоку заједно са стоком другог пола пусти на заједничку пашу ;

h.) ко преко туђе земље бесправно тера кола или марву ;

i.) ко не одржи одредбе установљене у погледу реда усева и у погледу попаше ;

k.) ко ради сејања доводи у промет таково семе од детелине или плаветне детелине, које није чисто од семена вилине косице ;

l.) ко лан или куделу не топи на месту и начин, утврђен по власти.

У случајевима тачке b.) e.) f.) h.) поступак се покреће на предлог оштећене странке, а у случајевима тачке a.) c.) d.) g.) i.) k.) l.) по службеној дужности.

§ 95, Преступ чини и казниће се новчаном казном до двеста круна :

a.) ко са туђе њиве, ливаде, пашњака, воћ-

³⁾ § 422. и зач. 2, §-а 425. зак. чл. V. 1878.:

њака или винограда купи траву, ђубре и гориво ;

b.) ко без надзора пусти марву на пашу ;

c.) ко на заједничким или општинским пашњацима и у таквим хатарима или деловима хатара. где је усвојено наизменично газдовање, без дозволе пусти стоку на пашу у посебним чордама, чопорима и ергелама ;

d.) ко бесправно спречи брање дудова (*morvus alba*) лишћа за храњење свилених буба, са дрва која су на јавним путевима и јавним трговима и улицама, или ко то лишће инфекцијом учини неупотребљивим на гајење свилених буба ;

e.) ко бесправно употребљава на њиви остављене привредне справе ;⁴⁾

f.) ко бесправно оде на туђе земљиште или преко њега бесправно прелази, а не удаљи се оданде на позив дотичнога, или ко бесправно оде или прелази преко земљишта, које је означено знаком забране, у колико његово дело у смислу §-а 421. кривичног закона не потпада под теже урачунавање ;

g.) ко из непажње пусти марву на туђу обрађену земљу, или ко употреби забрањени пољски пут ;

h.) ко бесправно купи влаће или пабирчи ;

i.) ко на туђу земљу бесправно извози ђу-

⁴⁾ § 127. зак. чл. XL: 1879.

бре, кости, стрвине, камење, црепове и другу смет; односно закопа; или ако на туђој земљи ископа јаму, бели платно, суши рубље или топи кудељу;

к.) ко у одређеном року успркос опомене власти пропусти да тамани шкодљиве животиње односно биљке;

б.) ко у супрот унутства власти пропусти оградити јаме из којих се вади песак, иловача камен креч, или друге јаме;

п.) ко без преке потребе, без довољног надзора остави поверену му стоку;

п.) ко бесправно отвори ограде, ђермове, капије и друге сличне справе, које служе за затварање путева или ограђених земаља;

о.) ко тамани корисне птице, однесе њихова гнезда, јаја и птичиће и исте пушта у промет без дозволе власти;

р.) ко не уништи трулежом заражене кошнице одма чим сазна за ту болест;

г.) ко на својој земљи са знањем остави незакопану ма какву стрвину, или ко бесправно ископа стрвину, закопану на туђој земљи.

У случајевима тачке а.) е.) ф.) г.) х.) и.) и п.) поступак се покреће на предлог оштећене странке, а у случајевима тачке б.) с.) д.) к.) л.) м.) о.) р.) и г.) по службеној дужности.

§. 96. У колико пољски чувар, који је по одредби из §-а 78. овог закона из службе отпуштен или сам иступа из службе, најка-

сније дан пре одласка из службе не преда општинском поглаварству уверење о положеној заклетви као и службени знак: чини преступ и казниће се новчаном казном до сто круна.

§. 97. Дела, набројана у §-у 93. 94. и 95., ако је штета већа од шесет круна пресуђује се по казним законима,^{5.)} али ако оштећена странка, у оним стварима, у којима се поступа покреће на тужбу оштећене странке, снизи свој захтев на шесет круна, о делу судиће власт, која је по овом закону надлежна за пољскоредарске прекршаје.

§. 98. Код пољскоредарских прекршаја, дело пада под теже урачунавање, ако је прекршај учињен недељом или свецем или у очи недеље и свеца, даље, ако се изврши ноћу, на ограђеном месту, или против изричне опомене; или ако неко ради извршења пољске крађе колима изиђе на лице места.

§. 99. У случају поврата, ако од издражане казне није прошло две године, највиша казна, утврђена у §-у 93. 94. и 95 може се удвостручити.

§. 100. И на дела, која се казне по овом закону, у колико он не садржи противне одредбе, важе опште одредбе кривичног законика о прекршајима. (XL: 1879.)

^{5.)} V:1878. XL:1879. и XXXVI:1908.

§. 101. (Ван снаге стављен.)⁶⁾

Х. Глава.

ВЛАСТИ И ПОСТУПАК.

§. 102. У свима оним стварима, које по овом закону захтевају поступак власти, ако у појединим §§-ма овог закона није утврђена посебна надлежност¹⁾, осим ствари о прекршајима, надлежне су ово власти:

У првом степену:

1.) у главном и престолном граду окружни поглавар;

2.) у градовима с уређеним магистратом, градски начелник, у градовима с муниципалним правом, сенат;

3.) у малим и великим општинама, срески начелник.

У другом степену:

1. у жупанији, поджупан;

2.) у градовима с муниципалним правом, управни одбор; а у главном престолном граду, сенат.

У трећем степену:

Министар пољопривреде.

§. 103. (На место овог §-а ступају §§-и 13—16. зак. чл. XX:1901.)

⁶⁾ Види §. 23. зак. чл. XX: 1901. о упрошћавању управе.

¹⁾ §. 9—12. 14. 29. 34. 35. и 72.

§. 104. Општински поглавар чини расположење о смештавању ухваћене стоке, и о томе најдуже за 48. сати извештава сопственика дотеране и за залогу узете стоке, као и оштећену странку, ако су му ови познати; ако се оштећена странка за 8 дана²⁾ не јави са својом тражбином, марва се враћа натраг сопственику.

Ако је оштећени за 8 дана остварио своју тражбину, општинско поглаварство покушаће у погледу накнаде мирно поравнање између сопственика марве и оштећеног, а ако оно не пође за руком, установиће таксу за издржавање стоке и своту кауције, која се има положити, па уз исплату ових сопственику враћа у залогу узету марву.³⁾

Против ове одредбе поглавара, после депонивања установљене своте има места призиву у погледу величине те своте.

§. 105. Ако се сопственик у залогу узете животиње, за 8. дана не пријави, рачунајући од расположења општинског поглаварства, или ако не пружи друго осигурање, тада ће се у залогу узете ствари после потребног огласа продати на јавној дражби.

На овај начин убрани новац употребиће се у првом реду на трошкове око издржавања,

²⁾ В. §. 113.

³⁾ Види §. 86—89.

догона и на трошкове око поступка, а затим на исплату потричарине односно штете.

Евентуално преостала свота вратиће се сопственику животиње, ако се овај јави за годину дана рачунајући од учињене штете; у противном случају половина припада општини, а друга половина државној јавној привредној заклади.

Исти поступак се има применити и у том случају, ако се нађе стока без газде.⁴⁾

§. 106. Одузете и општинском поглаварству предате предмете, справе и залогe, општинско поглаварство узима на чување, а сопственика истих, као и оштећеног, ако се зна ко су, извештава најдаље за 48. сати; да ако овај задњи за 8 дана не прибави важност својој тражбини, у залогу узете ствари вратиће се сопственику.

Ако оштећени за 8. дана не пријави своје потраживање, општинско поглаварство покушаће измиру између власника заплењене ствари и оштећеном, а ако ова не пође за руком, установиће своту кауције, која се има положити, и уз исплату ове своте, вратиће сопственику заплењену ствар. Против овог расположења поглавара, нема места призиву.

Ствари, које су изложене квару, општинско поглаварство продаће без одлагања.⁵⁾

⁴⁾ В. §. 113.

⁵⁾ В. §. 104. и 107.

§. 107. Ако оштећени за 8 дана не пријави своју тражбину, па се не јави ни власник предмета залогe, или не пружи друго осигурање, у залогу узете ствари имају се продати.

Овако убрани новац употребиће се у првом реду на исплату таксе за дбгон, и трошкова, а затим на накнаду потричарине односно штете.

Евентуално преостала штета вратиће се власнику предмета залогe, ако се овај јави за годину дана од учињења штете, иначе ће се увести као приход у корист општинског сиротињског фонда.

§. 108. Са казном истодобно одлучује власт и у погледу трошкова и накнаде.

§. 109. У случају штете причињене по животињама, оштећени у место накнаде причињене штете, има права тражити исплату потричарине; у овом случају није потребно, да се докаже количина штете.

Потричарина може се тражити четири недеље од дана учињења штете.

§. 110. Потричарина на пашњацима износи: за коња, мазгу, магарца или рогату марву по комаду . . . једна круна

за козу по комаду . . .	седамдесет	потура
за свинче по комаду . . .	педесет	„
„ овцу „ „ . . .	тридесет	„
„ гуску „ „ . . .	десет	„
„ другу пернату живину по комаду пет	„	„

Ако је пуштање на пашу учињено на засе-

јано или засађено земљиште, на ливадама, на долмама или насипима, потричарина је двострука, ако је пак учињено у време када пољски усеви зру, или у баштама, расадиштима или виноградима, или у опште ноћу, свота потричарине установљава се троструко.⁶⁾

§. 111. Оборина за коње и свиње рачуна се по комаду четрдесет потура, за рогату марву, магарце, мазге и козе по комаду двадесет потура, за једну економску животињу десет потура по комаду. Ноћу се двоструко рачуна оборина⁷⁾

Код чопора преко двадесет комади, преко првих двадесет комада припада само половина оборине.

Ова свота припада оном, који је марву дотерао у обор; а ако су дотеране животиње власништво више њих, власници дотераних животиња дужни су солидарно платити.

§. 112. За штету, коју причине чланови поподице, даље лица, која стоје под туторством или старатељством, одговорни су старешине породице тутори и старатељи, а за штету, коју почини чељад, одговорни су господари, ако су пропустили да врше право дужног надзора.

Господару преостаје право на регрес против чељадета.

⁶⁾ §. 14. зак. чл. XX: 1901.

⁷⁾ Пристојба за догон.

За штету, коју почине животиње, одговара њихов сопственик.⁸⁾

§. 113. Право за остварење пољске штете застарева за шест месеци, рачунајући од дана, када је штета учињена. У погледу застаревања пресудом установљене накнаде важе одредбе грађанских закона.

§. 114. У пресуди, заједно са новчаном казном има се уједно одредити трајање притвора, које у случају неутеривости новчане казне ступа на место ове.

У место новчане казне до пет круна има се установити један дан притвора, али притвор не може бити краћи од дванаест сати.

§. 115. Власт има право новчану казну тако преиначити, да се у место затвора, казна може одужити и јавним радом, у ком случају се у место једног дана притвора има радити један дан јавног рада.

Ако осуђени после првог позива за 24. сата не отпочне јавни рад и ако не одслужи одређен сав јавни рад без прекидања, против њега се има применити одмерени притвор, тако као да у опште није вршио никакав јавни рад.

§. 116. Они трошкови, који потичу из радова, које је власт на основу овог закона одредила на терет поседника, убирају се на начин јавних пореза.

⁸⁾ В. Аустр. Грађ. Законик §. 1320.

§. 117. У свима случајевима, у којима није искључен призив у самом закону⁹⁾ или нису установљени други призивни рокови, призиву има места за 15. дана рачунајући од уручења одлуке.

Против две истогласне одлуке двеју власти, призиву има места само у том случају, ако или није била надлежна власт, која је поступала, или ако није судила по делу, које се квалификује по овом закону, или пак ако је призив оправдан ради заштите општег интереса.

Општинско поглаварство не може одмерити већу казну од четрдесет круна; случајеве за које држи, да би требало теже казнити, предаје на суђење ср. начелнику, који је дужан судити у тим стварима.

Против општинских одлука може се уложити призив до управног одбора, а против одлуке ср. начелника до министра пољопривреде.

§. 118. Овлашћује се министар пољопривреде, да споразумно са министром унутрашњих дела и министром правде потанко пропише правила поступка ради накнаде и прекршаја.¹⁰⁾

⁹⁾ §. 10. 11. 29. и 34.

¹⁰⁾ Наредба М. У. Д. бр. 65.000 од 26. септ. 1909.

ХИ. Глава ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ.

§. 119. Овлашћује се министар пољопривреде, да овај закон посебном наредбом приведе у живот у граду Ријеци и околини, и да у тој наредби коју ће издати, учини према тамошњим приликама потребне измене овог закона.

§. 120. Овлашћује се министар пољопривреде, да изда наредбе за спровођење овог закона, да исте стави ван снаге и да их преиначује.

§. 121. Ступањем на снагу овог закона, стављају се ван снаге зак. чл. IX:1840. о пољском редарству, као и у опште сви они закони, наредбе и прописи, који се односе на предмет овог закона, а противе се његовим одредбама.

Одредбе Зак. чл. I:1890. о јавним путевима и малтама, које овај закон није преиначио, остају на снази.

§. 122. Извршење овог закона поверава се министру пољопривреде, министру унутрашњих дела и министру правде.

§. 123. Време ступања на снагу овог закона установиће министар пољопривреде, путем наредбе.

(Санкционисан је 25. маја 1894., об-
народован 31. маја 1894., а сшупио на
снагу 1. новембра 1894. г.)



7576

- Св. 10. Закон о брачном праву (XXXI:1894.) Дин. 13.—
Св. 11. Закон о послу на отплату (XXXI:
1883.) са спроведеном наредбом; и
Закон о допуни одредаба, које се
односе на накнадну праксу, по-
требну за судијско и адвокатско
заступање пред колегијалним су-
довима (XXXV:1914) Дин. 6.—
Св. 12. Закон о уређењу правног одно-
шаја између господара и пољо-
привредног чељадета Дин. 10.—
Св. 13. Закон о измени и допуни у зак. чл.
XXXV:1874. о јавним бележницима
(VII:1886.) и односна судска пракса Дин. 10.—
Св. 14. Закон о новијем уређењу судског
одмора (XXX:1887. и XII:1892); и
Закон о изменама неких одредаба
у зак. чл. XXXIV:1874. о адвокат-
ском реду (XXVIII:1887.) са одно-
сном праксом Дин. 6.—
Св. 15. Закон о наследном поступку (XVI:
1894.) Дин. 25.—
Св. 16. Закон о привредним предузимачима
рада и помоћним радницима (XLII:
1899) и односна пракса Дин. 6.—
Св. 17. Менични закон (XXVII : 1876.); и
Закон о пунолетности женских
(XXIII:1874.) Дин. 15.—
Св. 18. Закон о кајишарству и о интересима Дин. 10.—
Св. 19. Закон о општинама Дин. 20.—
Св. 20. Закон о увреди Краља и о нападу
на установу краљевства (XXXIV:
1913.) са образложењем и праксом Дин. 6.—
Св. 21. Закон о извлаштењу (XLI:1881. и
XXIX:1913.) Дин. 12.—
Св. 22. Закон о пољопривреди и о пољском
редарству (XII:1894.) Дин. — —

јући број заклетих пудара наместити и старати се о њиховој дотацији.

У колико ће се моћи која општина ослободити од држања сталних пољских чувара, даље, у колико ће се моћи здружити више суседних општина, да држе заједничког пољског чувара, или у колико ће се моћи појединим шумарима поверити вршење пољског редарства, одлучиће надлежна власт.

§. 75. Дотација пољских чувара терети интересоване поседнике.

Онај, ко у хатару једне или више суседних општина има сто или више катастралних јутара земље : тај може држати и посебног пољског чувара, а ако држи посебног чувара, тада не мора плаћати за издржавање општинског пољског чувара.

Они поседници, који имају мање од сто јутара, дужни су и онда допринашати плати општинског пољског чувара, ако држе посебног пастира. Оваковим пастирима не припадају права, која су овим законом зајемчена пољским чуварима.

Власници ограђених места, вртова, воћњака или винограда, без обзира на величину простора имају права држати заклетог пољака, а ако такве држе, у погледу тих простора не могу се теретити трошковима општинских пољака.³⁾

³⁾ В. §. 87.

§ 76. На службу пољског чувара могу бити заклету :

а.) које општина најми за чување општинског хатара или појединих делова хатара, или

в.) које најме поједини поседници за чување поседа од сто или више катастралних јутара, надаље на чување заграђених земаља, вртова, воћњака и винограда.

§ 77. За пољског чувара (пудара) може бити заклет онај, који је угарски држављанин, не стоји под старатељством или сечајем, није стављен под оптужбу ради злочина или преступа или у опште није под казном лишења слободе, није био осуђен због макаквог злочина или због преступа учињеног из користољубља, није под дејством пресуде, којом је осуђен на губитак звања, не подпада под приговор у моралном погледу, а навршио је 24. годину. Заклињање може се ускратити још и у случају недостатака таквих умних, телесних или моралних, који неспособним чине дотично лице за вршењт свог позива.

Између оних, који имају сличну способност, првенство имају они, који знају писати читати.

Види: §. 82.

§. 78. Заклетва се полаже пред главним среским начелником (градским начелником, у Будимпешти пред окр. поглаварством), који о полагању заклетве саставља записник и издаје